

Bütün folklor olayları, halk ruhunun tarihî oluşunda birer nirengi noktasıdır. Demek ki her folklor olayı, muayyen bir zaman ve mekân dahilinde, hayat şartları muayyen bir halk zümresinin psiko-sosyal bir davranışından ibarettir. Bu davranış, başlangıçta belli bir objeyi hedef seçtiği halde, zamanla fonksiyonel manasını kaybetmiş ve an'aneleşerek halk hafıza ve alışkanlıklarında yaşamaya devam etmiştir.

Folklor, sadece halkın yaşayışı değil, aynı zamanda o yaşayışı sevk ve idare eden düşüncenin ilmidir.

Folklor araştırma ve incelemelerinin alanı halk realitesidir. Halk, ne siyasî kanaatlere göre mâna kazanan bir varlık, ne de felsefî spekülasyonlar (tasavvurlar) için elverişli mücerret bir kavramdır. Halk, ancak uzun ve sabırlı araştırma ve incelemeler neticesinde, davranışlarının biçim ve karakteristiğini belirtmek imkânlarına sahip olduğumuz bir realitedir. Halk, kültür namı altında topladığı bütün bilgi ve faaliyetlerin kaynağını teşkil eder.

Fertlerin birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen kanunlar bir yerde yetersiz ve ihtiyaca cevap veremeyecek durumdadır. Bu halde karşımıza örf, âdet ve gelenekler çıkar. İşte bu geleneklerden biri de "kirvelik" tir.

Yurdumuzun belli bölgelerinde yaşayanlar için kirvelikğin önemi çok büyüktür. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sünnet'le birlikte kirvelik müessesesi vardır. Kirve, "Sünnet olan çocuğun elini ya da kolunu tutan ve çocuk üzerinde baba hakkı taşıyan kimse" (1); kirvelik, "Bir erkek çocuğun sünnet töreninin külfet ve masraflarını başka bir aile büyüğünün üzerine alması ile iki aile gurubu arasında kurulan sanal (tahmini) akrabalığa verilen addır" (2) diye tanımlanmaktadır.

(24) Türkçe Sözlük, T.D.K. Yayınları, Ankara 1974

(25) Dr. Ayşe Kudat, Kirvelik, Ankara 1974, s: 7

Bu tanımlardan anlaşılıyor ki kirve veya kirvelik kelimesinin altında hem hukuki, hem sosyal, hem de ekonomik vecibeler yatmaktadır.

Kirve olan kimse kan bağlantısı olmasa dahi, sünnet çocuğuna amca, dayı gibi kan bağlantısı olan akrabalarından daha yakın seçilmiş akraba durumuna gelir. Sadece çocuğun değil, tüm ailenin birinci derecede sözü dinlenir, hatırı sayılır akrabası olur. Sünnet birkaç günlük bir olaydır, fakat kirvelik ömür boyu sürer. O halde düğün sahibi, bir akraba gibi yakınlaşmak istediği kişiyi kirve olarak seçer. Bu seçim yapılırken "kendi dengi veya daha üstün bir aile ile ilişki kurma" ilkesinden hareket edilir. Böylece ailelerin sosyal ilişki ağları genişlemiş olur.

Bir sosyal müessese olan kirvelik, Fahrettin Kırzioğlu'na göre, Dağıstan Demirkapısı'ndan Adana'ya Tebriz-Urumiye (Şahpur)'den Sivas'ın doğusuna kadar olan sahaya yayılmıştır (3). Bu coğrafyanın dışında kirvelik yerini "sağdıç" (Yozgat'ın batısında kalan yerler), "sünnet babası (Batı Ege, Avşar ve Kaçar Yörükleri arasında)" garip (akraba)" (Mardin, Siirt çevresi) gibi terimlere terketmiştir (4).

Kirve kelimesinin kaynağı ve kullanım şekli hakkında Araştırmacı, Sosyolog Orhan Türkdoğan şu bilgileri vermekte ve kelimenin Farsça "Kirov" dan geldiğini, Güney Türkçesine ve Kürtçeye

Farsçadan geçtiğini ileri sürmektedir (5). Nitekim :

kir kriv	Farsça'da erkek tenasül organı anlamına gelir.
kirov	Kürtler penise bu adı verirler.
kumera	Farsça'da tutmak, muhafaza etmek manasını taşır. Kıbrıs Türkleri arasında, çocuğa sünnet ve düğünde
kivra	vekillik yapan anlamında kullanılır.
kirve	Kars'ta yerli halkın kullandığı şekil.
küvre	Kars'ta Terekemeler'in kullandığı şekil. Elazığ'ın köylerinde kullanılan şekil.

(26) Fahrettin Kırzioğlu, Kars Tarihi, Cilt I, 1953, İstanbul, s. 504

(27) Orhan Türkdoğan, "Türklerde Kirvelik ve Sünnet Geleneği", Türk Kültür araştırmaları, yıl III-IV-V-VI, Ankara 1966-1969 s. 199-200

(28) Orhan Türkdoğan a.g.m. s. 202

- kivre : Gaziantep Türkmenleri'nin kullandığı şekil.  
krive : Malatya'da kullanılan şekil.  
kivre : Ermeniler hem "sağdıç" anlamında hem de çocuğun  
vaftiz-babası anlamında kullanılmaktadırlar.

Kirvelik, doğrudan doğruya sünnet olayına bağlıdır. Gerçi Evlilik kirveligi diye, "bir erkeğin evlilik töreni masraflarının kendi ailesi dışından birisi tarafından kısmen üstlenilmesi" durumu vardır ki bu "sağdıçlık" töresiyle benzerlik arz etmektedir (6). "Sünnet" ve "kirvelik" in birbiriyle fonksiyonel münasebeti olduğu için kısaca sünnetten bahsedelim :

Sünnet âdeti bize, Peygamber Hazret-i İbrahim'den gelmiştir. İbrahim 80 yaşında iken Şam vilayetine bağlı KADDUM köyünde kendi kendini sünnet etmiştir. Bir rivayete göre de 120 veya 70 yaşlarında sünnet olduğuna dair bazı kayıtlar vardır (7).

İslamiyetin ortaya çıkışından sonra da Hz. Muhammed tarafından, Hz. İbrahim'den geldiği ve faydalı olduğu için Müslümanlara da tatbiki uygun görülerek devam ettirilmiştir (8).

Şimdi her Müslüman, çocuğunu, bu islâmî akidelere uyarak sünnet ettirmektedir... Buna "hitan" da deniliyor. Esasen "hitan" sünnettir. Ebu Eyyub-i Ensari'den rivayet edilmiştir ki, şunlar Peygamberimizin sünnetleri arasındadır:

Hitan, misvak kullanmak, nikahlanmak, koku sürmek (9). Eskiden daha çok "Hitan Cemiyeti" diye anılan bu geleneğe şimdi "Sünnet Düğünü" veya "Sünnet Şenlikleri" deniliyor (10).

Türk Milleti'nin çeşitli vesilelerle yaptıkları törenler arasında sünnet törenlerine geniş yer verildiğini görüyoruz. Hatta bu törenler SÛRNÂME adı verilen kitaplar şekline bile dönüşmüştür. Osmanlı

(29) Dr. Ayşe Kudat, a.g.e. s. 47

(30) Bkz. Sahih-i Buharî tercümesi, c. 9, s. 131

(31) Geniş bilgi için Bkz. Doç.Dr.Ali Haydar Bayat, "Osmanlı İmp. Türkiye'sinde Saray Dışı Sünnet Merasimleri", II. Milletlerarası Türk Folklor Bildirileri, IV. cilt, Ankara 1982, s. 11-20

(32) Buharî, c. 3, s. 49

(10) İshak Sungurlu, "Sünnet Düğünleri", Harput Yollarında, c. 4, İstanbul 1968 s. 52

Padişahı III. Murat'ın oğlu III. Mehmet'in sünnet düğünü için Gelibolulu Ali'nin yazdığı "Camiü'l Hubur der Mecalis-i Sûr" isimli sünâme en meşhurları arasındadır. Bu eserden öğreniyoruz ki elli beş gün süren düğüne birçok cihan hükümdarı da davet edilmiş, düğünün her gününde ve gecesinde ayrı ayrı oyunlar sergilenmiştir.

Sultan İbrahim'in, anası Kösem Sultan ile Yeniçeri Ağaları'nın hazırladıkları bir darbe sonunda tahtından indirilmesiyle yerine 7 yaşındaki IV. Mehmet tahta çıkarılmıştır. IV. Mehmet, padişah olduğundan bir buçuk sene sonra Sadrazam Kara Murat Paşa'nın kucağında sünnet ettirilmiştir. Sünnetçi Cerrah Derviş Ağa'dır (11).

Sünnet, Müslümanlar ve Yahudiler arasında olduğu kadar, Mısırlılar, Edomiler, Muâbitler ve Ammoniler gibi eski kavimlerde de uygulanan bir törendir (12). Peygamberlerin sünnetli doğuşları, sünnet'in İslamiyette kazandığı önemi ortaya koymaktadır.

İslam dininde sünnet'in önemi Peygamberler'in doğuştan sünnetli olmaları ve ümmetin Peygamberlerine benzetmek istemeleri gerçeğine dayanmaktadır (13).

Anadolu'nun değişik yörelerinde kirvelik, fonksiyonları bakımından bazı farklılıklar ortaya koymaktadır. Kirvelik bazı yörelerde "akrabalık" olarak nitelendirildiği gibi bazı yörelerde "komşuluk", "insanlık borcu", "yakınlık" aracı olarak da sayılmaktadır.

Güneydoğu illerimizde kirvelik, çoğunlukla "sanal akrabalık" olarak nitelenmektedir. Kirve olan kimse, çocuğun ailesi ile yakın bir akrabadan fazla mahremdir. Bu durum kadınlarla erkekler arasındaki kaçı-göçü bile ortadan kaldırır. İki aile arasında torunlarına kadar intikal edecek bir samimiyet ve bağ kurulur (14).

Adıyaman ve çevresinde, çocuğu kucağında tutan kişi, yani kirve baba olarak nitelenir.

- (33) Nurettin Oryan "Yalnız Sünnetçisine 1.300.000 lira ücret ödenen Muhteşem Bir Düğün", İstanbul, sayı 22, 1963, s. 8
- (34) Encyclopaedia Britannica, s. 721-722
- (35) İslam Ansiklopedisi, s. 544
- (36) Naci Kum "Cenup İllerimizde Bazı Âdetler, Kivre-Kirvelik ve KALIN Alma", Ün-İsparta Halkevi Dergisi, 1944 s. 1655-1656 cilt 10, sayı 118, 119, 120

Böylece, sünnet çocuğunun kardeşleri kirvenin çocukları; babası ve annesi ise kardeşi sayılır. Kirvenin kızı ile sünnet çocuğuna nikâh düşmez.

Kirvelikte soydan soya intikal da vardır. Yani Ahmet Bey'in oğluna Mehmet Bey kirve olmuşsa, Mehmet Bey'in torununa da Ahmet Bey'in oğlu kirve olur ve böyle bir intikal devam eder. Ancak sünnet olayı intikalen devam etmese de sanal akrabalık devam eder (15). Yozgat yöresinde kirveliğe uzak-tanidik biri seçilir. Bunun sebebi sünnet çocuğu kirvenin kızını almaz, kirve de sünnet çocuğunun ailesinden kız alıp vermez. Bir "kan" ve "süt" bağının ortaya çıktığı kanaati vardır (16).

### **KİRVE SECİMİ VE GÖREVLERİ**

Kirvenin kim olacağına ana ve baba karar verir. Kirve, bazı bölgelerimizde yakın akraba veya dostlardan seçilmekle birlikte (17), çoğunlukla akraba dışı seçim esastır. Bu seçimde esas olan, gönül bağı, karakter uygunluğudur. Böyle olmakla beraber, bazan menfaatin de bu seçimde müessir olduğu vakidir. Genel olarak kirve seçiminde gözönünde bulundurulan hususlar şunlardır :

- (37) Sünnet çocuğunun babası, kirve seçerken kendi dengi veya kendisinden üstün bir aile ile ilişki kurma gayretindedir.
- (38) Daha önceki kirvelerin çocuklarının birbirlerine kirve olması tercih edilir. Mesela; Osman Bey'in oğluna Ali Bey kirvelik yapmışsa, Ali Bey'in torununa da Osman Bey'in oğlu kirvelik yapmalıdır.
- (39) Baba, malvarlığına bir nevi koruyucu olsun diye "bitirimler (ka badayılar) den kirve seçer. Bazan iki kabadayı birbirine kirve olur.
- (40) Baba, politik yatırım ve yaklaşım için politikacılardan kirve seçer. Özellikle de politikacılar böyle bir teklifi asla reddetmezler.

- (41) Özer Altuğ, Adıyaman doğumlu, 53 yaşında, İzmir Veteriner Araştırma Merkezi Müdürü; İrfan Murat Yıldırım, İğdir doğumlu, 30 yaşında E. Ü. Türk Dili Öğretmeni.
- (42) Mustafa Uslu, "Yozgat'ta Sünnet Düğünü Gelenekleri" Türk Folkloru 72 Temmuz 1989, s. 19.
- (43) İsmail Hakkı Acar, "Zara'da Sünnet Düğünleri", Sivas Folkloru sayı, 48, Ocak 1977, s. 14.

- (44) Kirve, -akrabalıktan öte- baba ile arkadaşlık kuracağı için seçimde yaşların denk olmasına özen gösterilir.
- (45) Kirve, kendi ailesinin en seçkin kişilerinden biri olmalı, evli ve askerliğini yapmış bulunmalıdır.
- (46) Fakir, baba, zengin eşraftan birine kirvelik teklifinde buluna maz, ancak zengin kendi isteğiyle kirvelik teklifinde bulunabilir. Bu ikinci derecede bir kirveliktir, sanal akrabalık devam etmez.
- (47) Kirve akrabadan seçilmez. Zira acı içinde kıvranan çocuğu gören amca veya dayı, çocuğun ellerini bırakır ve bir çok komplikasyonlar ortaya çıkar. Sünnetçinin elindeki ustura başka yerlere değebilir. O yüzden kirve, akraba dışından biri seçilir.

Kirve tutulduktan sonra sünnet günü kirveye bir kuzu gönderilir. Kirve aynı kuzuya bir koç katarak sünnet evine gönderir (18).

Malatya ve çevresinde at (19), Ağrı'da teke, koç, tosun gibi hayvanlar (20), Adana'da kirveye çorap, mendil, çamaşır, kravat; karısına da bir bohça gönderilir (21). Dersim'de, sünnet çocuğu yanına bir arkadaşını alarak Kirvesi'ni davete gider, ona kesilmiş kurbanın etinden yapılmış kebabı hediye olarak götürür. Kirvesi de ona bir keçi keser, bir takım elbise ve çamaşır hediye eder. Düğüne gelirken mâlî kudretine göre bir miktar hediye getirir (22). Çocuğu sünnet öncesi, fayton, at veya taksile gezdirmek ve hamama götürmek kirve'nin görevleri arasındadır (23).

- (48) Hamit Zübeyr Koşay, Pulur Etnografya ve Folklor Araştırmaları, T.T.K. Belleten Ankara 1977
- (49) Müjgan Üçer, "Anadolu'da ve Sivas'te Sünnet Gelenekleri ve Kirvelik", Sivas Folkloru, sayı 67, Ağustos 1978, s. 10
- (50) İsmet Alpaslan, "Sünnet ve Kirvelik", Atatürk Yılında Ağrı, Ankara 1982, s. 358
- (51) Nureddin Ünen, "Adana'da Eski Adetler", Görüşler, Adana Halkevi Dergisi, cilt 6, sayı 86, Ağustos 1943, s. 10; Doç.Dr.Nermin Erdentuğ "Hal Köyünün Tetkiki" Ankara Üni. DTCF Yayını, Ya. no: 109 1968, s. 95
- (52) N. Sevgen, "Zazalar'da Düğün Adetleri", Türk Kültürü, Yıl XX, sayı 230, Haziran 1982, s. 505
- (53) Hüseyin Çınar, "Sünnet Düğünü", Antalya Folkloru, Antalya 1984 s. 55

Böylece, sünnet çocuğunun kardeşleri kirvenin çocukları; babası ve annesi ise kardeşi sayılır. Kirvenin kızı ile sünnet çocuğuna nikâh düşmez.

Kirvelikte soydan soya intikal da vardır. Yani Ahmet Bey'in oğluna Mehmet Bey kirve olmuşsa, Mehmet Bey'in torununa da Ahmet Bey'in oğlu kirve olur ve böyle bir intikal devam eder. Ancak sünnet olayı intikalen devam etmese de sanal akrabalık devam eder (15). Yozgat yöresinde kirveliğe uzak-tanidik biri seçilir. Bunun sebebi sünnet çocuğu kirvenin kızını almaz, kirve de sünnet çocuğunun ailesinden kız alıp vermez. Bir "kan" ve "süt" bağının ortaya çıktığı kanaati vardır (16).

### **KİRVE SEÇİMİ VE GÖREVLERİ**

Kirvenin kim olacağına ana ve baba karar verir. Kirve, bazı bölgelerimizde yakın akraba veya dostlardan seçilmekle birlikte (17), çoğunlukla akraba dışı seçim esastır. Bu seçimde esas olan, gönül bağı, karakter uygunluğudur. Böyle olmakla beraber, bazan menfaatin de bu seçimde müessir olduğu vakidir. Genel olarak kirve seçiminde gözönünde bulundurulan hususlar şunlardır :

- (54) Sünnet çocuğunun babası, kirve seçerken kendi dengi veya kendisinden üstün bir aile ile ilişki kurma gayretindedir.
  - (55) Daha önceki kirvelerin çocuklarının birbirlerine kirve olması tercih edilir. Mesela; Osman Bey'in oğluna Ali Bey kirvelik yapmışsa, Ali Bey'in torununa da Osman Bey'in oğlu kirvelik yapmalıdır.
  - (56) Baba, malvarlığına bir nevi koruyucu olsun diye "bitirimler (ka badayılar) den kirve seçer. Bazan iki kabadayı birbirine kirve olur.
  - (57) Baba, politik yatırım ve yaklaşım için politikacılardan kirve seçer. Özellikle de politikacılar böyle bir teklifi asla reddetmezler.
- 
- (58) Özer Altuğ, Adıyaman doğumlu, 53 yaşında, İzmir Veteriner Araştırma Merkezi Müdürü; İrfan Murat Yıldırım, İğdir doğumlu, 30 yaşında E. Ü. Türk Dili Okutmanı.
  - (59) Mustafa Uslu, "Yozgat'ta Sünnet Düğünü Gelenekleri" Türk Folkloru 72 Temmuz 1989, s. 19.
  - (60) İsmail Hakkı Acar, "Zara'da Sünnet Düğünleri", Sivas Folkloru sayı, 48, Ocak 1977, s. 14.

- (61) Kirve, -akrabalıktan öte- baba ile arkadaşlık kuracağı için seçimde yaşların denk olmasına özen gösterilir.
- (62) Kirve, kendi ailesinin en seçkin kişilerinden biri olmalı, evli ve askerliğini yapmış bulunmalıdır.
- (63) Fakir, baba, zengin eşraftan birine kirvelik teklifinde buluna maz, ancak zengin kendi isteğiyle kirvelik teklifinde bulunabilir. Bu ikinci derecede bir kirveliktir, sanal akrabalık devam etmez.
- (64) Kirve akrabadan seçilmez. Zira acı içinde kıvranan çocuğu gören amca veya dayı, çocuğun ellerini bırakır ve bir çok komplikasyonlar ortaya çıkar. Sünnetçinin elindeki ustura başka yerlere değebilir. O yüzden kirve, akraba dışından biri seçilir.

Kirve tutulduktan sonra sünnet günü kirveye bir kuzu gönderilir.

Kirve aynı kuzuya bir koç katarak sünnet evine gönderir (18).

Malatya ve çevresinde at (19), Ağrı'da teke, koç, tosun gibi hayvanlar (20), Adana'da kirveye çorap, mendil, çamaşır, kravat; karısına da bir bohça gönderilir (21). Dersim'de, sünnet çocuğu yanına bir arkadaşını alarak Kirvesi'ni davete gider, ona kesilmiş kurbanın etinden yapılmış kebabı hediye olarak götürür. Kirvesi de ona bir keçi keser, bir takım elbise ve çamaşır hediye eder. Düğüne gelirken mâlî kudretine göre bir miktar hediye getirir (22). Çocuğu sünnet öncesi, fayton, at veya taksiyle gezdirmek ve hamama götürmek kirve'nin görevleri arasındadır (23).

- (65) Hamit Zübeyr Koşay, Pulur Etnografya ve Folklor Araştırmaları, T.T.K. Belleten Ankara 1977
- (66) Müjgan Üçer, "Anadolu'da ve Sivas'te Sünnet Gelenekleri ve Kirvelik", Sivas Folkloru, sayı 67, Ağustos 1978, s. 10
- (67) İsmet Alpaslan, "Sünnet ve Kirvelik", Atatürk Yılında Ağrı, Ankara 1982, s. 358
- (68) Nureddin Ünen, "Adana'da Eski Adetler", Görüşler, Adana Halkevi Dergisi, cilt 6, sayı 86, Ağustos 1943, s. 10; Doç.Dr.Nermin Erdentuğ "Hal Köyünün Tetkiki" Ankara Üni. DTCF Yayını, Ya. no: 109 1968, s. 95
- (69) N. Sevgen, "Zazalar'da Düğün Adetleri", Türk Kültürü, Yıl XX, sayı 230, Haziran 1982, s. 505
- (70) Hüseyin Çınar, "Sünnet Düğünü", Antalya Folkloru, Antalya 1984 s. 55



Kirve, sünnet töreninin masraflarına kısmen veya tamamen iştirak eder. Sünnet çocuğuna hemen bir arkadaş hem de bir baba gibi baba gibi yakın olur. Sünnet anında cesaretlendirmek, heyecanını yatıştırmak ve sünneti unutturmak için özel hediyeler verir. Sünnet anında çocuğu kucağına oturur, kollarını bacakları arasından geçirerek her iki taraf ellerinden tutar ve sünnetçinin işini kolaylaştırır (24). Kirve, çocuğun gelecekteki yaşantısında, bilhassa evliliğinde söz hakkına sahiptir.

Bir aile, tüm erkek çocukları için bir kirve seçtiği gibi, her çocuğu için ayrı ayrı kirve de seçebilir. Genellikle her çocuğa bir kirve adeti daha yaygındır (25).

Kirve, aşağı-yukarı Hıristiyan çocuklarının vaftiz törenlerindeki PARRAIN (vaftiz babası) ile MARRAİNE (vaftiz anası) in yerini tutmaktadır (26). Zira Hıristiyanlarda vaftiz olunan çocuğu tutan ve adını koyan adam, vaftiz masrafını da karşılar.

Zengin ve eşraftan olan bazı kirveler, şöhretlerinin artması için ölçsüz harcamalara girerler. Bu yönüyle kirveliği iptidai kavimlerde görülen "Potlaç" geleneğine de benzetenler mevcuttur. Bilindiği gibi "Potlaç", karşıdaki tarafı, karşılık yapmaktan âciz bırakacak israf, debdebeli ve meydan okuyucu bir ziyafettir. Bunun eski Türkler'de karşılığı "şölen"dir (27).

### **KIRVELİK'İN TOPLUMDAKİ FONKSİYONLARI**

Kirvelik, farklı aşiret, mezhep ve partiden olanları birleştirici özellik taşır. Bu grupların birbiriyle iyi ilişkiler sürdürdükleri, izlenen olaylar arasındadır.

Anadolu'da bugün kan davalarını durdurmak için bile kirve seçimi amaç olarak kullanılmaktadır. Kan davası olan adamın kucağına

(71) Hüseyin Çınar, a.g.m.

(72) Bingöl II Yıllığı, 1973, s. 59

(73) Prof.Perteve Naili Boratav, 100 Soruda Türk Folkloru, İstanbul 1973, s. 198

(74) Ziya Gökalp, Türk Medeniyeti Tarihi, Haz., İsmail Aka, Kâzım Yaşar Koprıman, Kültür Bakanlığı Yayınları. No: 8, İstanbul 1976, s. 202

çocuğunuzu attınız mı, yani o adam kirveniz oldu mu, kan davası biter (28).

Kirvelik, aileler arasındaki sosyal ilişkiyi geliştirir ve pekiştirir. Böylece ailelerin karşılıklı yardımlaşmaları ile büyük bir güç ortaya çıkar.

Kirvelik, devlet bürokrasisi ve vatandaş ilişkilerini kolaylaştırıcı bir özellik taşır.

### **ELİĞİN BUGÜNKÜ DURUMU VE SONUÇ**

Geçmişe ait sünnet törenleri ve buna bağlı olarak kirvelik müessesesi, günümüzde ekonomik sebepler, göç olayları, hastahanelerde sünnet etirme gibi sosyal şartlardan dolayı zayıflamıştır. Hatta günümüzde, şehirlerde bu geleneklerde hemen hemen kalkmış gibidir. Daha çok köy ve küçük kasabalarda, yerleşik olan toplumlarda bu gelenek devam etmektedir.

Şehir hayatının atmosferi, büyük sanayinin en ücra köşelere bile gönderdiği âlet ve konfor akını, özellikle genç nesilleri, göreneğin esaretinden kurtarıp aydın kesimin yaşayış ve kültürünü benimseyen bir duruma getirmiştir. Fakat asırlarca devam eden muayyen bir hayat tarzının, müteakip nesillerin şuur veya şuuraltında bıraktığı izler, bir hamlede silinemezler ve silinmemişlerdir.

Araştırmacılara düşen görev, kaybolan bu değerleri sel önünden kütük kapar gibi yakalamak ve tespit etmektir.

(28) Cumhuriyet Gazetesi, 4/8 1984, sayfa 5